

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena : Na celý rok ——— 4.— koruny. Na pol roka ——— 2.— . Na štvrt' roka ——— 1.— . <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, prälát	Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Tmavé body, otvorené otázky v histórii ruskej revolúcie.

Napísal : Dr. Alexander Ernszt.

Prekvapné zmiznutie cárskej moci je vec veľmi podivná. História tejto udalosti cez dlhý čas bude rozčulovať rozmýšľajúcich ľudí. Ako sa to mohlo stať, že mohútneho cára opustila jeho armáda, burokracia a jeho cirkev? Sú to všetko také otázky, že nad nimi jednoducho nemožno prejsť k dennému poriadku. Mnoho na svete od toho závisí, čo všetko stalo sa v obrovskej ríši ruskej. Nedá sa o tom pochybovať, že od vypuknutia svetovej vojny toto je najväčšou udalosťou; zapríčinila ju síce svetová vojna, jej následky sú ale do nekonečna siahajúcej významnosti.

Zvlášte prekvapujúce sú aj vonkajšie okolnosti tej tragickej udalosti. Že medzi vládou a dumou (ruským parlamentom) panovala istá napnutosť, o tom od dávna vedel celý svet, na najvyššom stupni tejto napnutosti ale дума odhodlala sa ku zúfalému kroku; povstali poličné boje a po strieľaní cez dva dni trvajúcim дума ostala na povrchu a cárska moc bola smetená a s ňou všetko, čo ku nej patrilo. To sa stalo v hlavnom meste najväčšej ríše sveta, šlo to všetko ľahko, hladko a úžasnou rýchlosťou. Ľudia, čo vedia rozmýšľať, zaiste tomu ťažko uveria.

Prípravy ku revolúcii na každý pád veľmi ďaleko siahaly. Hovorila, že lord Miller a Buchanan hrali pri tom hlavný zástoj. Možno. Anglická diplomacia prevádzala už takéto kúsky. Lež v najväčšej ríši sveta, k tomu na území

svojho najoddanejšieho spojenca, voľačo podobného previesť, to není k pochopeniu. Ostatne aj revolúcia nedá sa len «tak na ľahko» robiť. Cár a vláda dosť museli o tom vedieť a revolúcia sa predsapodarila.

Obrana Petrohradu sverená bola pomerne malého počtu vojsku, plukom gardistov, Preobrazenskij gárdy a kozákov. Ako vzbura vypukla, polovica týchto plukov pripojila sa hneď ku revolucionárom. Cez dva dni strieľali po uliciach a len skoro zmizla aj vernosť cárovi oddaných plukov, bo aj tie pripojily sa ku revolúcii. Obecní vojaci nevládu mnoho urobíť bez dôstojníkov, cára teda opustili dôstojníci. Ako sa to mohlo stať?

V Rusku už bola revolúcia, dôstojníci vtedy neopustili cára, včul ale, vynímajúc malého počtu, všetcia ho zanechali. Desiat armád stojí pod zbraňou, týždne minuly a žiadna z nich ešte ani jedného kroka neurobila v záujme cára. Veľká moc cára ako zrelé ovocie padla do prachu, to nikto neočakával. Hlavné mesto pravda není celá ríša, najmä v obrovskom Rusku. Hlavné mesto priznáva sa ku strane kadettov (konštitucionálnych demokratov) a socialistov, sedemdesiat procentov mužského obyvateľstva pozostáva ale z analfabetov a pravoslávnych nábožných ľudí, ktorí z najväčšej čiastky stoja pod zbraňou a práve včul zanikla moc cára?

Na tieto a mnohé iné otázky nevieme iného odpovedať, ako že panovníctvo cára mravne stalo sa zcela nemožným.

Cár a jeho vlády prevádzali takú politiku, že každého od seba odvrátili. Struny otrockej trepezlivosti ruského obecnstva nad mieru na-

tiahli, tak že sa konečne pukly a majiteľ prastarého trónu, autokratický monarch najväčšej ríše sveta, stal sa obeťou svojho vlastného systému.

Gučkov a jeho strana ich politické účinkovanie začali s tým, že budú verne slúžiť vlasti a trónu. Gučkov bol známy ako povzneseného ducha, veľkej nadanosti a smierlivosti vlastenec a včul je vojenským ministrom revolucionárov. Vedel on bojovať proti prechmatom Trubeckoja, keď tohoto všestranne oslavovali, vedel byť spravodlivým proti Stolypinovi, za najťažších okolností, vedel rozhodne vystúpiť proti veľkokniežatu Nikolalovi, keď tento nachodil sa na vrcholi neobmedzenej moci a včul i Gučkov zcela sa premenil, opustil jeho staré tradície.

Gučkov dnes v jednom ministerskom kabinete sedí s Miljukovom, do ktorého zaiste neni veľmi zalúbený, lež sedí spolu s takými, od ktorých rozlučuje ho celý svet. Miljukov hrá dnes najprvší zástoj, hovoria o ňom, že je človek najvyšších schopností, prísnej úvahy a rečník uchvaťujúci, pri tom ale Miljukov je ako sfinx a ako taký kam zavedie najväčšiu ríšu sveta? V prvej dume, keď jeho strana pozostávala zo 177 členov, jeho zástoj nebol slávy plný. Vtedy v rukách držal kľúč tehdaších okolností, jeho vlasti ale nepreukázal žiadne značné služby a jeho дума musela padnúť. Miljukov bol vtedy veľmi náklonný ku radikalizmu a sprisahávaným nepriateľom nacionálneho smeru. Od tých čias sa veľmi premenil. Či sám od seba alebo následkom vplyvu anglického? Od toho mnoho závisí?

Neobmedzené panovníctvo cára zaniklo neslávne, potupne. Voči novému panovníctvu ale, stojíme plní trapných otvorených otázok, nepomôže nám tu nič, iba trpezlivosť. Či z tejto svet otriasajúcej udalosti budeme mať dajaký osoh, či bude pokoj, to — rozumie sa — najviacej nás zaujíma, v mučiach nás útrapách nepomôže nám iné, ako trpezlivosť, prítomnosť v lóne svojom uviera obrovské následky.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan», ktorý už cez štyriadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov.

Miesto volebného práva odročenie krajinského zákonodarstva. — Prekazenie odhalenia šalbierstva pri válečných lifrovaniach.

Spojená opposícia mala úmysel pokračovať vo válečných zasadnutiach a po odbavení zprávy o výnimečnom pokračovaní vlády a na to poťažných interpellácií o rôznych šalbierstvach, páchaných pri válečnom lifrovaní a zdražovaní potravín, ku konečnému rozriešeniu chcela priviesť otázku volebného práva so všeobecným, bezprostredným, tajným hlasovaním. Toto zvlášte v záujme hrdinov, na bojištach krvácajúcich, v prvom rade a už od začiatku svetovej vojny žiadala kresťanská ľudová strana. Vodcovia spojenej opposície 12. apríla cez poludnie v palote grófa Michala Károlyiho vydržovali poradu, na ktorej boli prítomní: gróf Julius *Andrássy*, gróf Albert *Apponyi*, Ján *Molnár*, Štefan *Rakovszky*, gróf Michal *Károlyi* a gróf Teodor *Batthyány*. Popoludní ale o 5. hodine členovia stránok spojenej opposície shromáždili sa v kruhu kresťanskej ľudovej strany a ztadiaľ šli do krajinského domu.

Zasadnutie 12. apríla oznámené bolo len na pol siedmu hodinu večernú. Krajinskí vyslanci ale už prvej začali sa schádzať. Medzi najprvšími bol Georg *Szmrecsányi*, vyslanec kresťanskej ľudovej strany, ktorý o rôznych šalbierstvach, páchaných pri válečných lifrovaniach, predniesť chcel snemu interpelláciu.

Predseda snemovne nedovolil interpelláciu.

Ponevát sa rozletel chýr, že ministerpredseda gróf Štefan Tisza uzavretím väčšiny ešte dnes odročit chce zasadnutia snemovne, vodcovia stránok spojenej opposície — Károlyi, Apponyi, Andrássy a Ján Molnár — na otázku vzali predsedu snemovne. K. Szász, podpredseda snemovne, im povedal, že ministerpredseda Tisza ešte dnes odročit chce zasadnutia snemovne a že on i z tej príčiny nemôže dať dovolenia ku predneseniu súrnych interpellácií. Proti tomuto attentátu rozhodne protestovali vodcovia stránok spojenej opposície. V tom prišiel i Tisza ku predsedovi snemovne a povedal, že nedrží za potrebné, aby ďalej vydržíavané boly zasadnutia snemovne, bo že pri tom odznievajú také reči, ktoré on za škodlivé drží a preto ešte dnes odročí zasadnutia snemovne.

Vypuknutie obrovského hluku.

Krajinskí vyslanci spojenej opposície, akonáhle sa dozvedeli, že ministerpredseda Tisza akým spôsobom chce prekaziť odhalenie huncútstva, páchaného pri válečnom lifrovaní, zdražovaní potravín a nemožným urobiť, aby opposícia žiadala riešenie otázky volebného práva, svojej rozčúlenosti dali výrazu slovami:

— násilenstvom nám nedajú ani len žiadať volebné právo!

— Zbláznili sa!

Ako sa Tisza ukázal, vítali ho výkrikami:

- Čo bude s volebným právom?
- Ubehliči, utekajú pred volebným právom!
- Zadaťkujte!

Tisza sa posmešne škeril a pri tom začal čítať noviny.

— *Zadaťkujte!* — volali naň zo všetkých lavíc opozície.

Georg *Szmrecsányi* rukou do výšky dvíhal obrovský fascikul písom a pri tom volal: **Toto nechcú počuť!**

Ten fascikul obsahuje nepodvratné dôkazy všelijakého huncútstva, na ktoré *Szmrecsányi* posvietiť chcel v jeho súrnej interpellácii.

Predseda: Prosím pánov vyslancov, aby boli v pokoji, kým prednesiem predsednícke predlohy. (Veľký hluk z lavy a krajnej lavy.)

Gróf Michal *Károlyi*: Panama! (Hnutie z pravej.)

Gróf Teodor *Batthyány*: Dovolíte nám interpelláciu predniesť? Áno alebo nie? Dáte volebné právo, áno alebo nie? (Veľký hluk.) *Nedovolíme zasadnutia snemovne odročiť!*

Gejza *Polónyi*: Prečo padol vojenský minister? Či je pravda, že *krajinské peniaze* kradli? V takom čase neslobodno odročť zasadnutia snemovne! (Hluk.)

Georg *Szmrecsányi*: **Kradnú krajinské peniaze! Dokážem to!** (Veľký hluk.)

Gróf Teodor *Batthyány*: Čo je s vojenským ministrom? O tom hovorte! *Kde sa podely miliardy, ktoré ste premrhali?*

Georg *Szmrecsányi*: Na odročenie snemovne toto je odpoveď. (Ukázal pri tom osnovu jeho interpellácie. Veľký hluk.)

Gróf Teodor *Batthyány*: Statočnosť armády žiada, aby tieto otázky do poriadku prišli!

Gejza *Polónyi*: **Kradli ste, páni!** (Veľký hluk z pracovnej strany.)

Georg *Szmrecsányi* (Čujme! Čujme! z lavy strany.): Začiatkom zasadnutia pýtal som dovoľenie k predneseniu súrnej interpellácie. Nedali ste mi ho. Nesmiem dopustiť, aby ste túto záležitosť udusili odročením snemovne... (Hluk z pracovnej strany.)

Gróf Štefan *Tisza*: Sadnite si! (Výkriky z pracovnej strany: Sadnite si!)

Predseda: Na päť minút pretrhnem zasadnutie.

Pretrhnutie zasadnutia trvalo vyše hodiny. Päť minútami pred ôsmou hodinou predseda znova zahájil zasadnutie. Ako *Tisza* vstúpil do poradnej siene, celá opozícia prijala ho s výkrikami:

— Kde je všeobecné volebné právo?

— Zadaťkujte!

— Čujme *Szmrecsányiho!* (Čujme! z lavy a krajnej lavy.)

Predseda po zaujatí predsedníctva dal sa čosi diktovať rýchlo písom. Nikto ho nerozumel. Naraz opustil predsedníctvo, vybehol z poradnej siene, vyslanci pracovnej strany hrnuli sa za ním.

Štefan *Rakovszky*: **Bojazlivci! Ako utekajú!**

Odročenie snemovne.

Bolo osem hodín desať minút. *Tisza* vkročil do poradnej siene. Opozícia vítala ho s výkrikami:

— Doniesol volebné právo! — Zadaťkujte!

Georg *Szmrecsányi* chcel pokračovať v jeho interpellácii. Pre veľký hluk pracovnej strany nemohol prísť k slovu. *Tisza* siahol do vrecka, vytiahol zapečatený list a odovzdal ho predsedovi.

Tajomník *Ladislav Almásy* zatým prečítal kráľovský prípis, ktorým jeho veličenstvo kráľ na 21. júna 1910. svolaného snemu zasadnutia, na predlohu ministra-predseda vyhlasuje za odročené.

Vyslanci pracovnej strany ostentatívne blahoželali pre poslaneckú nesrovnalosť obžalovaným *Tiszovým* pracovníkom, bo ich špinavé záležitosti pre odročenie snemovne nemožno pretriasať.

Vyslanci opozície ale snemovňu opustili s hlučným oslavovaním volebného práva a s výkrikami:

Zatiaľ budeme bojovať, kým nevybojujeme všeobecné volebné právo!

Kráľovský pár v Budapešti.

Jeho veličenstvo kráľ Karol a jej veličenstvo kráľovná Zita v piatok, 13. apríla popoludní na krátky pobyt prišli do Budapešti. Úradného vitania tentokrát nebolo, ale pred západným nádražím a na uliciach vedúcich zo západného nádražia do budínskeho hradu stál veľký zástup obecnstva, ktorý kráľovskému páru pripravil srdečné ovácie.

Dvorný osobný vlak z Viedne pohol sa ráno o pol deviatej hodine. Kráľ a kráľovná cestovali len s užším sprievodom.

Na západnom nádraží kráľovský pár vítal len budapeštiansky mešťanosta Štefan *Bárczy* a hlavný policajný kapitán *Boda*. O 1. hod. 55 minútach dojchal dvorný vlak, na ktorom sa viezol i predseda-správca štátnych železníc *Tolnay*. Kráľovský pár sosadnúc s vlaku, oslovil mešťanostu, hlavného policajného kapitána a predsedu-správca železníc. Kráľovský pár žive sa shováral o záležitosti stravovania. Kráľ s radosťou poukázal na to, že verejné stravovanie je v Uhorsku pomerne lepšie, než v ostatných krajinách.

Potom sa kráľovský pár za éljenovania shromaždeného obecnstva na zavretom dvornom automobile cez *Retazový* most zaviezol do budínskeho hradu. Na celej ceste obecnstvo oduševnene éljenovalo kráľovskému páru. V budínskom hrade uhorský nadvorník gróf *Mikuláš Széczen* a kapitán hradu *Roth* vítali kráľovský pár.

Popoludní o 3. hod. ustanovil sa na výsluchu u kráľa vojenský veliteľ Budapešti podmaršall Štefan *Bogáth*.

O 4. hodine kráľ prijal holdujúcu deputáciu budapeštianskej vedeckej university a polytechniky, o 5. hodine prijal na výsluchu ministra pravosúdia *Eugena Balogha*, za ním člena snemovne veľmožov grófa *Gejzu Zichyho* a uhorského nádvorníka *Mikuláša Szécse*na.

V sobotu, 14. apríla predpoludním jeho veličenstvo kráľ vo výsluchu predovšetkým prijal jeho Eminenciu kardinála, knieža-primasa dr. Jána Csernocha a všetkých osvietených pánov biskupov, ako zastupiteľstvá katolíckej cirkvi Uhorska.

Zatým nasledovali deputácie rôznych konfesií krajiny, deputácia stolice peštianskej, deputácia krajinského spolku Čorveného Križa, deputácia Horvatov.

U jeho veličenstva kráľa, medzi viacerými inými, na výsluchu bol aj gróf Aladár Zichy, predseda kresťanskej ľudovej strany.

V Nedeľu, 15. apríla o 3. hodine najvyšší kráľovský pár zo západného nádražia hlavného mesta s celým sprievodom odcestoval do Viedne.

Cirkev a svetový pokoj.

V zaháječnej reči valného shromaždenia Svätostefanskej Úč. Spoločnosti jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrihomský dr. Ján Csernoch pokračoval nasledovne:

Keby terajšiu vojnu nebolo možno ináč zakončiť, ako s víťazstvom zbraní, víťaz bude sa museť chovať múdrou miernosťou a uznanosťou, aby pokoj nestaval na slabom základe pomsty a trestu, lež snažil sa po spravodlivosti a cieľom utvorenia pokojného družstva, podporoval bliženie sa štátov. Je to ťažká a veľká úloha, ktorá za terajšej svetovej nálady sotva povedie hneď ku uspokojujúcemu rozriešeniu. Máme ale nádej, že po zkúsenostiach svetovej vojny položí základ vývinu ku konečnému vedúcemu cieľu. Národy potrebovať budú vnútornostné duševné vzdelanie, aby zabudly vzájomnú nenávisť a prebudily sa k tomu povedomiu, že celé človečenstvo označuje jedon spoločný braterský ťah: všetci sme synovia jedného spravodlivého Boha: spoločným jeho pokladom sú večné pravdy a spoločným cieľom, ktorý vyššie stojí, pevnejší a vznešenejší je, ako všetky hmotné záujmy sveta: služba jedného pravého Boha, zachovávanie jeho príkazov, ktoré súhrnne obsahuje v sebe láska. V tejto duševnej výchove ľudu najväčší zástož pripadá katolíckej Cirkvi, ktorá aj posiaľ vyplnila ho nakoľko len možno bolo. Že dlhé a spásonosné vzdelávanie ľudu, aké vyvinula Cirkev, nebolo vstave prekazit svetovú vojnu, to neznamená nemožnosť kresťanstva, lež to, že ľudia nedržali sa vyučovania Cirkvi. Správne a k udržaniu pokoja zodpovedné zásady boli napohotove, od týchto ale odvrátili sa ľudia a páchali veľké chyby. Preto je potrebné tieto zásady stále ohlasovať a v živote uplatňovať. Z tej príčiny aj Cirkev, ako nositeľka týchto večných mravných zásad, neurazene a neporušene musí vyjsť zo svetovej vojny. Kto národné a iné hmotné záujmy vniesť chce do tejto všeobecnej duševnej ríše a zapáliť faklu nesvárov, ten sa nielen proti Cirkvi prehršuje, lež aj proti národom tej svätej nádeji, že na zemi dakedy utvorit môžeme svetové družstvo štátov a pokoj svetový. Keď už duševné poklady človečenstva sprostredkujúca medzinárodná lite-

rárna republika vo svetovej vojne fiasko utrpela, neslobodno oslabiť medzinárodné sväzy duševnej republiky kresťanskej.

(Dokončenie nasl.)

Nový minister vojny.

Po nútnom odstúpení vojenského spoločného ministra baróna Krobotina, za spoločného ministra vojny vymenovaný je generál pechoty Rudolf *Stöger-Steiner*.

Nový minister vojny narodil sa v Kerneggu v Štýrsku r. 1861. Roku 1880. bol vymenovaný za poručíka k 9. poľnému jägerskému bataillonu. Po odbavení válečnej školy r. 1890. s rangom kapitána bol prijatý do generálneho štábu. Roku 1896. bol povýšený za majóra, roku 1903. ale za plukovníka generálneho štábu. Roku 1907. ostal veliteľom 74. pešieho pluku, r. 1909. generálmajórom a veliteľom 56. brigády pechoty. Roku 1912. stal sa veliteľom 4. divízie pechoty a postúpil za podmaršalla. Po vypuknutí vojny so 4. divíziou pechoty tiahol na ruské bojište. Po vypuknutí vojny s Talianskom čo generál pechoty bol postavený na čelo jedného armádneho sboru na fronte Isonza. Za jeho mimoriadne zásluhy, nadobudnuté počas vojny, už nebohý kráľ Franc Jozef ho opätovne vyznačil.

Udalosti svetovej vojny.

Na východnom bojišti minulého týždňa nebolo významnej udalosti.

Z talianskeho bojišta oznamujú: Na planine Karstu a v údolí Wippachu, za prajných pomerov rozhladu, cez celý týždeň trvala delostrelecká palba.

Západne bojište Nemcov proti Francúzom a Angličanom. Armády dediča bavorského trónu Ruprechta: Pri Arrasi urobené útoky Angličanov, nemecké čaty vyrovnaly ich protiútokmi. Od hradskej Arras—Gavrelles po Scarpe dvakrát útočiace nepriateľské divízie nemecké čaty odrazily s veľkými ztratami nepriateľa.

Armády dediča nemeckého trónu: Prudký delostrelecký boj pozdĺž Aisne a v západnej časti Champagne zakončil sa s porážkou nepriateľa, pri čom Nemci zajali 100 Francúzov.

Macedonský front: Medzi Ochridským a Prespanským jazerom bola palba ručných i strojových pušiek medzi strážami stojacimi zoči-voči. V zákrute Černý bola živá delostrelba s prestávkami. Na ostatných častiach frontu bola slabá delostrelba. Od Dojranského jazera na severozápad a na serreskej roviny anglické výskumné oddelenia pokúsily sa napredovať, bulharské čaty ich ale zahnali.

Mezopotámsky front: Od Tigrisa na dve strany nebolo významnejšej bojovnej činnosti. Od Dialy na sever stojace turecké čaty znova napadly divíziu nepriateľskej jazdy a späť ju zahnali napriek tomu, že divíziu jazdy prišla na pomoc i jedna brigáda nepriateľskej pechoty, ktorá čo posila prišla na miesto bitky a chcela napad-

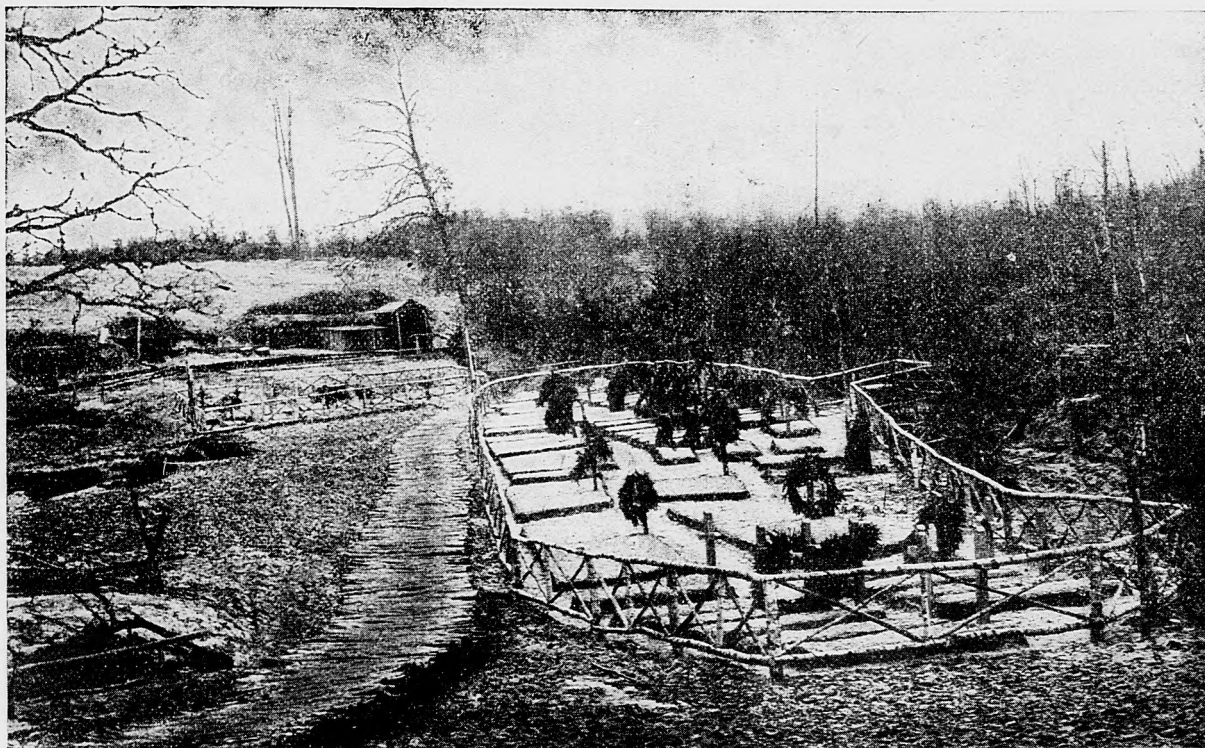
núf turecké pravé krídlo, Turci i tento útok nepriateľa odrazili s veľkými ztratami Angličanov.

Zprísnená vojna na mori.

Berlin, 13. apríla. Wolffova kancelária oznamuje: Dľa novšie prišlých zprávk potopili sme ďalších nepriateľských a neutrálnych obchodných lodí s obsahom 61.000 bruto-register tún. S týmto marcový výsledok morského boja ústredných mocností činí teraz už 435 lodí s obsahom 861.000 brutto-register tún.

Nezabúdajte na vdovy a siroty po hrdinoch padlých na bojišti!

z ktorého sa zhotovuje výbušná látka, nesmú mať lietadlo, bezdrôtový prístroj, tajné písmo atď. a keď sa takéto veci najdu u nich, musia sa im zhabať. Poddaní nepriateľského štátu nesmú sa zdržovať blízko pevnosti, arsenálov, fabrík na lode, na muníciu, nesmú napádať slovom a tlačou vládu, nesmú sa dopustiť nepriateľského skutku proti Spojeným Štátom, nesmú dávať pražiadne informácie; takí poddaní nepriateľského štátu, ktorých slobodné pohybovanie právom možno považovať za nebezpečie verejnej bezpečnosti Spojených Štátov, povinní sú ísť na také miesto, ktoré im predseda označí alebo musia opustiť Spojené Štáty; bez dovolenia ani jeden poddaný nepriateľského štátu nesmie opustiť Spojené

Vojenský cintorín na ruskom fronte.

Amerika a svetová vojna.

Wilson podpísal proklamáciu o válečnom stave.

Z Washingtona oznamujú: Predseda Spoj. Štátov severo-amerických Wilson podpísal uzavretie snemovne vyslancov a senátu o válečnom stave s Nemeckom a súčasne vydal proklamáciu, v ktorej vyhlasuje, že medzi Spojenými Štátmi a Nemeckom nastal válečný stav.

Wilson v proklamácii všetkým úradníkom a dôstojníkom Spojených Štátov nakladá, aby svoje povinnosti poľahom na válečný stav bedlive a s radosťou plnili. Všetkým poddaným nepriateľského štátu, počnúc od 14. roku života, ukladá za povinnosť, aby proti verejnej bezpečnosti nespáchali žiadon zločin a prísne sa pridržali nariadení predsedu. Dotiaľ, kým sa budú držať dľa zákonov, v ich pokojnej práci nebudú mýlení.

Ďalej Wilson v záujme verejnej bezpečnosti nariaďuje, že poddaní nepriateľského štátu nesmú mať pri sebe žiadnu zbraň, výbušnú látku alebo taký materiál,

Štáty, ani nesmie prísť do Spojených Štátov, iba za takých obmedzení a na také miesta, ktoré predseda označí. Každý poddaný nepriateľského štátu povinný je hlásiť sa. Konečne poddaných nepriateľského štátu, ktorých slobodné pohybovanie právom možno považovať za nebezpečie verejnej bezpečnosti Spojených Štátov, možno zatknúť.

Válečné prípravy Spojených Štátov.

Z Washingtona oznamujú: Predseda Wilson hneď po uverejnení jeho proklamácie vydal osvedčenie, v ktorom s pochvalou hovorí o vojenských návrhoch, ktoré predostreli senátu a snemovni vyslancov. V smysle týchto návrhov 500.000 mužov pre armádu bezodkladne, ostatných dľa potreby odhlasujú. Predbežne budú verbovať dobrovoľníkov a jestli by bolo ešte viac mužstva treba, budú brať 19—25-ročných. Jednotlivé štáty v pomere svojej ľudnatosti vystanovia vojakov. Osvedčenie konečne vvhlasuje, že zákonodarstvo Spojených Štátov

predbežne nechce konečnoplátne riešiť otázku vojenskej služby. Riešenie tejto otázky možno tým viac odročiť, bo svet dôveruje v tom, že po skončení svetovej vojny podarí sa utvoriť taký spolok, ktorého úlohou bude vybaviť otázky, ktoré dosiaľ činily potrebným stále stupňovanie zbrojenia, taký spolok, ktorý zachráni pokoj a slobodu celého sveta.

Washingtonský senát odhlasoval prvý návrh o úvere na vojnu. V smysle návrhu predsedovi prepúšťa sa 100 millionov dollárov, ktoré dľa vlastného nahliadnutia môže spotrebovať.

Pretrhnutie diplomatického spojenia medzi monarchiou a Spojenými Štátmi.

Uhorská telegrafická kancelária oznamuje z Viedne: Poneváž medzi nemeckou ríšou a Spojenými Štátmi severo-americkými nastal válečný stav, cis. a kráľ. diplomatický zastupiteľ washingtonský dostal rozkaz, aby si od vlády Spoj. Štátov vypýtal cestovné passy a spolu s osobníctvom veľvyslanectva opustil krajinu. Viedeňsky diplomatický jednatel Spojených Štátov už dostal cestovné passy.

Veľvyslanec Spojených Štátov na viedeňskom dvore Penfield so svojou ženou a služobníctvom už v sobotu, 7. apríla večer odcestoval z Viedne do Washingtona. Diplomatický jednatel, o ktorom je v tejto zpráve reč, je Grew, prvý radca viedeňského veľvyslanectva Spojených Štátov. Budapešťiansky hlavný konsul Spojených Štátov, Wiliam Coffin s osobníctvom konsulátu v utorok, 11. apríla odcestoval z hlavného mesta.

Vilhelm II., cisár nemecký,

v Prusku nariadil prípravu ku prevedeniu všeobecného, bezprostredného a tajného volebného práva.

Nemecký cisár Vilhelm II. na veľkonočné sviatky v podobe nariadenia ríšskemu kancelárovi Bethmann-Hollwegovi poslal odkaz, v ktorom hovorí o potrebe rozvinutia politického, gazdovského a sociálneho života v Prusku, o pretvorení pruského krajinského snemu, o novom volebnom práve s tajným hlasovaním a o reforme pruskej panskej snemovne.

Cisár Vilhelm svoj veľkonočný odkaz začína s tým, že nemecký národ ešte nikdy neukázal sa byť takým pevným, ako v tejto vojne a že nemecký národný duch a sociálny duch porozumely si. Výkony nemeckého ľudu na bojištách skvejú sa pred jeho duševnými očami. Týmto nadľudským zápasom nemecký národ otvoril novú dobu a preto ríšskemu kancelárovi nakladá, aby uskutočnenie požiadaviek tejto novej doby súcimi prostriedkami a v zodpovednom spôsobe napomohol.

Cisár ďalej hovorí, že musí sa dať priestor každému členovi nemeckého národa ku slobodnému a ochotnému spoluúčinkovaniu a v tomto ohľade kráča po šlapajoch svojho starého otca, zakladateľa nemeckej ríše. Po víťaznom zakončení vojny každá vrstva národa

zúčastní sa v spravovaní svojho osudu. Od prvého dňa svojho nastúpenia na trón usiloval sa napomáhať sociálne záujmy ľudu a keď nakladá, aby ríšsky kancelár hneď porobil prípravu ku pretvoreniu pruského snemu, z najväčších vlasteneckých záujmov, zápas náblačov, ktorý je pri základnej revisii ústavy nevyhnutný, treba odročť na čas, keď sa vrátia z boja milióny bojovníkov a oni aj sami, spolu s nami budú sa môcť radíť a pracovať okolo vybudovania novej doby.

Na konci svojho nariadenia cisár hlása, že nemecký národ svojimi skvelými zásluhami vydobí si právo ku svojmu preporodeniu, ku vlastnému spravovaniu svojho osudu, preto v Prusku nemá viac miesta triedové volebné právo a uzakoníť treba bezprostredné a tajné hlasovacie právo, čo sa ale týka pruskej panskej snemovne, táto bude lepšie zodpovedať vtedy, keď budú v nej vo väčšom počte mužovia povolani z rozličných kruhov ľudu, tešiacich sa úcte svojich spoluobčanov.

Revolúcia v Rusku.

Uznanie novej vlády.

Diplomatickí zastupitelia Japonska, Belgicka, Portugalska, Srbska a Rumunska ruskej dočasnej vláde oznámili, že ich vlády úradne uznávajú novú vládnú formu. Zahraničný minister Miljukov vyslovil za to svoju vďaku a vyhlásil, že nová ruská vláda práve tak, ako aj vlády štátov antantu, je pevne odhodlaná zpäťviesť slobodu a neodvislosť Belgicka, Srbska a Rumunska.

Ruská armáda proti vojenským poriadkom dočasnej vlády.

Ako Petrohradská telegrafická kancelária oznamuje, v ruskej dume ustanovila sa deputácia armády, ktorá výkonnému výboru dumy odovzdala uzavretie, vnesené na shromaždení vojakov I. armády. Uzavretie hovorí, že vojakov I. armády hlboko zarmucuje, že vojenské výbory, taktiež zastupitelia robotníkov a vojakov svoje uzavretia rozprestierajú na armádu bez ich privolenia a bez schválenia dočasnej vlády, čo vyvoláva početné nedorozumenia. Vojaci I. armády všetci uznali dočasnú vládu a prisahali jej vernosť. Chcú, aby ich na poli reformiemi vládla a reformy chcú uznať za záväzné, *vyjmúc vojenských poriadkov, ktoré urobí vláda.*

Predseda dumy Rodzianko vyhlásil, že hlavným cieľom Rusov musí byť premoženie nepriateľa. Týmto cieľom všetci Rusi musia sa shromáždiť okolo vlády a pomáhať jej. *Rusi nesmú zažmúriť oči pred veľkým významom veľkého nezdaru utrpeného pri Stochode.* Toto nech je prvým výstražným znakom pre všetkých tých, ktorí svoje osobné záujmy nechcú podriaďiť záujmom vlasti. Nech každý zanechá nešvár, bo vlasť je v nebezpečí.

Rusko prevezme všetky majetky.

Kopenhága, 7. apríla. Ruski socialisti žiadajú, aby štát prevzal všetky majetky a navrhujú, aby aj túto otázku predostrelí ústavodarnému národnému shromaždeniu.

CHYRNIK.

Dar kráľa. Jeho veličenstvo kráľ Jánovi Ballaemu, poľnému hájnikovi v obci Homokkert, ktorému 6 synov bojuje za vlasť, poslal 500 korún a so svojim monogramom ozdobené strieborné hodinky.

Dar kráľovny. Etelka Bod, učiteľka v obci Bács-madaras, z príležitosti korunácie kráľovnej poslala umelecky vyšívanú vreckovú šatku. Kráľovná milostivo prijala tento dar a v sprievode listu učiteľke poslala zlatú náprsnú ihlu na pamiatku. V stredu náprsnnej ihly diamantami obložená je počiatočná litera mena kráľovny.

Jeho Eminencia kardinál, knieža-primas Uhorska, arcibiskup ostrih. dr. Ján Csernoch vo vojenských špitáloch hlavného mesta. Jeho Eminencia za posledného jeho pobytu v hlavnom meste, v sprievode präláta dr. Antona Lepolda, navštívil vojenský špitál ústredného Katolíckeho Kruhu, špitál Marianských Kongregácií, ktorý udržiujú otcovia Jezuiti, a útulňu vojenských sirôt, pod správou mníšiek stojacu.

Dary spišského biskupa. Osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy z príležitosti veľkonočných sviatkov spiško-podhradským chudobným sirotám daroval 400 a novovesskému (iglovskému) katol. ženskému spolku 300 korún.

Z biskupstva rožňavského. Do Dobsíny za dočasného administrátora poslaný je krompašský kaplán Franc Horánszky a na jeho miesto za kaplána poslaný je do Kropach Franc Nagy z Garamszécsu.

Púť ku Svätému Krížu. Cteným bratom a nábožným sestrám slovenským hlavného mesta a okolia dávame na vedomie, že ako po iné roky, tak aj prítomne 5. mája usporiadame púť ku Svätému Krížu. Všetkých, čo na tejto púti súčasťou sa chcú, prosíme, aby 5. mája ráno o pol 6. hodine (dľa rátania nového času) prišli na Západné nádražie (Nyugati Pályaudvar), aby si sami vymeniť mohli cestovnú kartu, ktorá do Dorogu a zpiatky koštuje 2 kor. 10 halierov. Ďalšie vysvetlenie podajú začiatkom cesty a o čo možno najpočetnejšie súčasťenie sa úctive prosia riaditelia púte: Jan Krajčí, Jozef Rapota a speváci Jozef Peés, Michal Krivý.

Z Nyiregyházy vzali zvony. Z Nyiregyházy oznamujú: Zvony rekvirujúca kommissia košického vojenského veliteľstva v minulé dni prišla do Nyiregyházy pre zvony. Z rim.-kat. kostola vzali tri, z gr.-kat. dva, z kalvinského jeden a z luteránskeho tri, takže teraz v každom kostole je len po jednom zvone. Menšie zvony spustili celé, väčšie rozpílili ale vo veži. Teraz kommissia chodí z obce do obce po stolici a v každom kostole nechá len po jednom zvone.

Vďaka 85. peš. pluku. Spišský podžupan dr. Ludvik Neogrady z príležitosti výročitého dňa manilovského víťazstva pozdravujúci list poslal 85. pešiemu pluku na bojište. Veliteľ pluku, plukovník Pfalz, poďakoval sa za tú rozpomienku a prosil podžupana, aby povďačné city pluku v mene bojovníkov na vedomie dal obecnstvu spišskej stolice a mesta Levoče.

Mnohým ženám k potešeniu. Alexander Szeeskó, vojak z Jágru, zmiznul ešte r. 1914. na severnom bojišti a od vtedy nebolo o ňom chýru; oplakávali ho už ako dávno mrtvého. Teraz, po dva a pol roku, dal konečne znak života o sebe. Z jedného sibírskeho tábora zajatcov prišli od neho jedno za druhým tri karotky, v ktorých píše, že je zdravý a ponosuje sa, že na mnohé karotky nedostal z domu žiadnej odpovede.

Zamenenie niklových 20-haliernikov. Niklové 20 halierniky v štátnych úradoch zamenia už len do 30. apríla. Kto má ešte niklové 20-halierniky, urobí vo svojom záujme, keď ich čím skôr na príslušnom mieste za železné 20-halierniky zamení.

Válečnej podpory vyplatili vo Spiši v mesiaci februári 353.665 korún a od počiatku vojny 8,988.472 korún.

Prišli invalidi. Z talianskeho zajatia v minulé dni došlo do Budapešti 116 zamenených invalidných vojakov.

Prečo niet zemiakov? Z Nitry oznamujú: Adolf Biss a Spol., škrobová fabrika úč. spol., dielňa na spracovanie zemiakov v Nitre, po celej nitrianskej stolici poskupovala zemiaky vyše maximálnej ceny a potom vyrábala z nich škrob. Tento spôsob zvyšovania nedostatku zemiakov bol odhalený oznámením, ktoré došlo Kraj. stravovaciemu ústavu. Stopovanie zaviedli budapeštianski tajní policajti. Vysvitlo, že škrobová fabrika v štyridsať páľoch kupovala vyše maximálnej ceny a to vždy viac vagónov zemiakov. Behom vyšetrovania mimo zvyšovania ceny a kupovania rekvirovaných zemiakov, o škrobovej fabrike vysvitly aj také veci, s ktorými sa bude zaoberať trestný súd. Pre toto preskúmajú aj knihy fabriky v ústrednej kancelárii vo Viedni a už vyslúchli aj hlavného správcu dielne Jozefa Pertura a prokuristu Karola Bissa. Hlavní účastníci odhalenej škrobárne sú viedeňski obyvatelia.

Vystavenie kostolov poľských. Z Varšavy oznamujú: Varšavská dočasná vládna rada uzavrela vystavenie kostolov spustošených vo vojne. V prvom rade vystavia katolícke kostoly, z ktorých spustošené bolo 400 počas vojny. Škoda činí viac než 80 millionov korún. Vystavné útraty složí štát a spoločenstvo poľské a k tomu cieľu zavedú pohyb krajinský. Staviteľské plány vypracuje osobitná staviteľská kancelária, s prevedením poveria ale nemeckých, rakúskych a uhorských staviteľov, bo v týchto je veľký nedostatok v Poľsku.

Vojenské vyznačenie. Georg Orosz, kapitán 71. peš. pluku, na uznanie hrdinského a zdarného chovania sa proti nepriateľovi, dostal rád železnej koruny tretej triedy s válečnou ozdobou spolu so šablami. — Imrich Nagy, hlavný účtovník v 9. honv. pešom pluku, dostal strieborný záslužný kríž s korunou na stužke medailly hrdinskosti. — Georg Békési, landšturmista 67. pešieho pluku, za výtečné služby, konané vo vojne, dostal najvyššie pochvalné uznanie spolu so šablami.

V spišskej stolici narodilo sa vlani 2727 živých detí a zomrelo 3184 ľudí. Koncom minulého roku spišská stolica počítala 169.172 duši.

Z talianskeho zajatia. Od spišsko-richvaldského mládenca Jozefa Gonsorčika dostal jeho duchovný od toho času, ako sa do zajatia dostal (august 1916), dvadnástu karotku. Dňa 30. januára na ostrove Sardinia datovaná karotka došla 22. marca. Píše svojmu duchovnému, že dovtedy dostal od neho päť karotiek, ako i to, že je tam pekný čas, sňahu niet.

Za Sedmohradsko. Na ciele sedmohradskej detskej ochrany a k znovavystaveniu rozbúraných sedmohradských domov sossbieralo sa doteraz 1,783.361 korún; trenčianska stolica prispela k tomu obnosu 38.164 korunami.

Rozpočet mesta Levoče na r. 1917. Prijmov má mať 537.713 korún a výdavky majú obnášať 574 187 korún. K zaokrytiu chybujúcich 36 475 korún vyrúbia 44-procentovú obecnú prirážkovú daň.

Levočskej pomocnej kancelárii poslal dôstojnícky sbor nemocnice Červeného Kríža v Tátraszép laku 800 korún.

Smrť. V Spišskom Podhradí zomrela vdova Jozefová Wéber v 84. roku života svojho. Jej nebohý muž učiteľom bol v spišsko-podhradskej r. kat škole.

Na žalúdok chorým

nevyhnutne potrebným liekom je

Jágerská voda,

ktorú od 150 rokov dorábajú **jágerskí milosrdní bratia**. K dostaniu je v každej lekárni, cieľu najprimeranejšie je ale objednať si ju v

Lekárni milosrdných bratov

v Jágri (Eger).

Malá fľaška 80 halierov. Stredná fľaška 2 koruny 20 halierov. Veľká fľaška 4 koruny 40 halierov. Menej ako v hodnote 3 koruny neposielame po pošte.

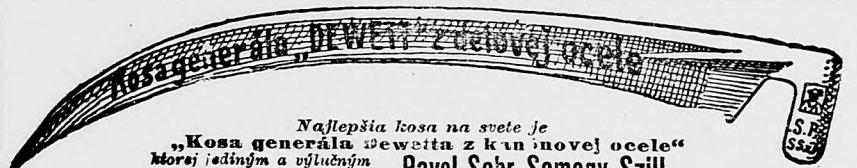
Varujme sa napodobenín.

**Svrblavosť
svrab,
hostec,
nemocekože,
staré rany**

stotné lieči zákonom chránený prostriedok **Borovičková masť**. Nešpiní a je zcela bez zápachu. Malý teglík 3 koruny, veľký teglík 5 korún, rodinný teglík 9 korún k tomu patriaceho borovčkového mydla cena 4 K. Pre Budapešť k dostaniu u lekárňach u Jozefa Töröka, Király-u. 1. a u Ladislava Szodach, Báthory-u. 18. Adresa objednávok na vidiek:

Alexander Gerő, lekárnik Nagykörös 40.

Najlepšia kosa na svete je „Kosa generála Dewetta z k un novej ocele“
Marej jediným a výlučným
doručate ľom a predávateľom je **Pavel Sohr, Somogy-Szil**

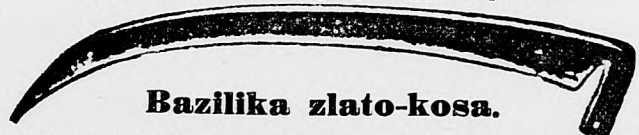
Dewett generála kosa z delovej ocele je z tých najlepších kovových miešani utvorená, ktorej dorábania je tajnosť jej dielne. 500 korún vyplatím tomu, kto preukáže «Dewett generála deloocelovú kosu» od druhej firmy. 1000 korún vyplatím tomu, kto z pomedzi 100 «Dewett generálových kos» najde len 2 zlé kosa. Kto si chce úplne spoľahlivú a dobrú kosu zaopatrit, ten nech do toho času nekupuje žiadnu kosu, dokiaľ si nežiada a nebude mať v rukách obrázkový cenník od našej chýrnej firmy, ktorá ho zdarma dopošte. Nech každý žiada cenník na dopisujúcom listoku. Najpríhodnejší čas ku obstaraniu kosa je čas v zime. Sberateľom výhoda! Úplná záruka! Kto objedná 10 kusov, jedonástu dostane zdarma. Svedomita obsluha! Viac tisíc poďakujúcich listin a nových objednáviek stojí k službe zaujimatelom. Britva z diamantovej ocele s 5-ročnou zárukou 3 kor.

Ochran. známka.

53 rokov v obchode, vyskúmane dobrá osada na kosa.

Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlato-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivého ostria zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosa už od 52 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej «Bazilika zlato kosa» s poštovou dobierkou:

70	75	80	85	90	95	100	110 cm.

Cena 1 kosa 3.80 3.40 3.50 3.80 3.70 3.80 3.90 4.— kor.
1 kusa karborundum osielky medzi jestvu účmi najlepšej, cena 1.10 korún. Sberateľom kôs ku zvláštne mu povšimnutiu: Pri každej kúpe 10 kusov, 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 5 kusov alebo pri inom poštovom objednaní vo výške 20 korún, poštové porto my platime. Niže tohoto obnosu. 1.5 korún obnášajúce poštové porto platí kupec K odporúčaniu je čím skorej objednať si kosa, bo pozdejšie sotva budú k dostaniu. Obrázkový náš cenník na žiadosť posielame zdarma. K dos aniu u: **Jozef Marosi a Syna Esztergom, 15.** číslo. 58-r-čná osada na kosa a veľký oľchodný dom.

Zázrak sveta je ohnivej ostrosti

ŠARKAN-KOSA

Jedným kuaním 3 dni, jedným naostrením cez deň možno s ňou kosit. Podobnej kosa ako je táto ani v dobrote ani v akosti, ani v pružnosti není na celom širom svete. Za každú kosu úplná 3 rokov záruka a kotrá nezodpovie, zamen sa bezpatne. Zo skúsenosti ale vieme že medzi tisíc kusmi není ani jednej zlej. Cenník tohoto, každému hospodárovi nevyhnutne potrebného nástroja zdarma poslela:

ŠARKAN-KOSU rozposielajúce stredišťe **Somogyszil.**

Každý nech si pýta cenník na dopisničke.

Dobré nástroje k holeniu a strihaniu vlasov.

1a. Britvy zo striebornej ocele K 4, 5, 6. Zabezpečujúce nástroje ky holeniu niklované K 4, 5. «Perlekt» znám k so 6 nožmi K 16, 22. Dvojitého rezu náhradné nože tucet po kor. 5, 6. 1a. nástroj k strihaniu vlasov K 12, 15. Zámerna povolená alebo návrat peňazi. Zasielanie s poštovou dobierkou alebo pri voprednom doposlaní peňazi. Zasiela cis. a kraľ. dvorný zásielca **Hanns Konrad** vývozný a tovar zasielajúci dom Brűx číslo 1547 (Čechy) Hlavný cenník zdarma a franko.

Válečné náručné hodinky

presne regulované a vyprobované

Niklové alebo ocelové K 25, 30. S rádium svietiacim číselníkom K 30, 35, 40. Strieborné náručné hodinky K 50, 60. 14 kar. zlaté náručné hodinky K 130, 160. 3 rokov záruka na písme. Zasielanie s poštovou dobierkou. Zámerna povolená alebo návrat peňazi.

Prvá dielňa na hodiny **Hanns Konrad**

cis. a kraľ. dvorný zásielca Brűx číslo 1546 (Čechy). Hlavný cenník zdarma a franko.